

ŐSZI UTAZÁSOK A VÖRÖS POSTAKOCSIN

Írta: KUTASI KOVÁCS LAJOS

Őszi utazások a vörös postakocsin! Bevallom, szívesen öltöttem volna galambszürke redingotot, huztam volna kamáslit, tettem volna a fejemre kürtőkalapot, forgattam volna a kezemben elefántcsont- vagy ezüstnyelű sétapálcát, ha utasa lehettem volna a vörös postakocsinak — őszi utazásokon.

Teljesen mindegy lett volna, hová utaztam volna.

Mehettünk volna az őszi aranyában ragyogó erdei utakon, sejtelmes ködökbe takarodó hegyek közé, hogy úgy szakadoznak szét a fellegek, mint az elkódorgott kíséreltek lenge lepedői. Megérkezhetünk volna valami ódon kisvárosba, ahol macskaköves utcán trappoltak volna a lovak s régi boltok megkopott cégerei integettek volna utánunk. Igyekezhettünk volna balatoni szüretre, ahol a bográcsba rotyogó birkagulyás alatt úgy pattog a tűzre vetett venyige, mintha haragos banyák feleselnének egymásnak. Vihetett volna a vörös postakocsi bakonyi disznótorra, ahol a levágott sertést kopaszra pörkölő szalmaláng felszálló füstje akár Ábel is lehetne s konyhában oly fontoskodó, lázas a sürgés-forgás, mintha lakodalomra készülének.

Megállhatott volna a vörös postakocsi utmenti fogadóknál, reggel papramorgóra és füstölt szalonára, délelőtt frissen csapolt sörre és zónapörköltre, délben olyan kiadós ebédre, melyen már az is ünnepi szertartás, amikor a leveses tálba meríti az ember a merőkanalat. Estére beállhatott volna valami jobb beszállóba, ahol istáló is van a lovak számára s vacsora után krampampulit ihat a törődött utas, miközben a pipafüstből úgy akarja kiolvasni a jövőt, mint valami biztos orákulomot.

Persze, Krudy világában kellett volna élnem, hogy a vörös postakocsi utasa lehessenek.

Nem is a valóságos világban, melynek hétköznapjait hörcsőgfogakkal rágja szét a gond, s az események úgy hajszolják a perceket, mint falkavadászon az ugató-csaholó kutyák a szerencsétlen vörösrókat...

A másik valóságban lehetett volna csak a vörös postakocsival utazni, az irodalom-teremtette valóságban, ahol maga Krudy Gyula is Rezeda Kázmérrá vált, vagy Szindbád lett, a hajós.

Pedig az elmúlt őszön a valóságban is végigkocogott Pest-Budán a vörös postakocsi, mintha egyenesen a halhatatlan regényből jött volna elő, vidám kúrtszóval, trappoló lovakkal, regénybeli utasokkal. Reggel ott kapáltak a lovak a régi Óbuda gondosan meghagyott kis szigetén — melyre nyilván oly csodálkozással néznek le az Uj-Óbuda tiz-tizenkét emeletes óriás házai, mint Guliverre nézhettek az óriások —, Krudy egykori lakóháza előtt. Majd egy redingotos fiatalember ifju ült be a kocsiba bőrokolyás szépasszonnyal, a bakon ülő kalpagos kocsis megfujta a csillogó rézkürtöt s a vörös postakocsi elindult. Mintha maga Rezeda Kázmér hírlapíró ur utazott volna hölgyével, vagy tán a titokzatos Alvinczi?

Szép, bágyadt, Krudy-hangulatu őszi délelőtt hajtott át a vörös postakocsi Pest-Budán, illő módon meg-megállva ott, ahol Krudy vagy regényhősei felhőrpintettek egy-egy korsó sört, nagyfröccsöt vagy ittak egy feketét, levágtak egy finom szeletet a jokaszalonnából, gondosan kenték el a forró velőt a piritóson, míg meg nem érkezett a Károlyi-palotához.

A vörös postakocsi azóta is ott áll a kapu árkád alatt s fenn, a Petőfi Irodalmi Muzeumban nyílt meg a Krudy-kiállítás.

Ha már a vörös postakocsin nem utazhattam, legalább a kiállítás kalauzol el Krudy világába!

Régi, pesti kávéházi asztalok, fogasok s az egykori ujságok, melyekben a Krudy írások megjelentek. Az író lakása, íróasztala s egy szállodai szoba, hisz Krudy második, ha nem az igazi otthona a szálloda volt. Egykori pesti gázlámpa, öreg kocsmacégér. Illuziót keltő diszlet lenne csak mindez, ha nem sorakoznának a Krudy-kötetek első és sokadik, magyar és idegennyelvű kiadásai. Köztük a „The Crimson Coach”, melyet Tábori Pál fordított le s melyet „szeretettel és barátsággal” dedikált nekem, azzal a kedves megjegyzéssel: „bár ezt Krudy tekintetes urnak kellene aláírnia”. Azóta szegény Palit elvitte egy másféle kocsin, távoli utazásra.

Ülök a kávéházi asztalnál, lapozgatom az egykori ujságot, melyben még Csillag Anna büszkélkedik bokáig érő hajával, legyezőt kínál a hirdetés és homokfutót, petróleumlámpát és kávédarálót, fonográfot és oldalt gombolós sevró cipőt, mely tudvalevőleg kecskebőről készült.

Nézegetem Krudy családi albumát, ahonnan a fiatal, sikeresen induló író, a daliás, híres nagyerejű férfi, a küzdelmekben és gondokban hamar összetört s korán megöregedett Krudy Gyula néz rá, aki — mint írta: „olyan formán vetődött az óbudai partra, mint egy hajótörött, akinek nem volt válogatni valója a menekülés módjában...”

Kutas Kovács Lajos